

Per la igualtat de drets lingüístics

per Bernat Joan i Mari

Per il·luminar una mica la problemàtica, fóra bo que donàssim un cop d'ull a la política lingüística que se segueix a diferents estats plurilingües i als criteris que la regeixen. Aquests són dos: el de la personalitat o el de la territorialitat.

El primer d'aquests criteris, com el seu nom indica, es basa en els drets de la persona com a individu i el segon en el dret de la persona com a habitant d'un determinat territori. El primer estableix el dret d'una persona a emprar la seua llengua i a ser-hi atesa a tot el territori del seu «estat-nació». D'aquesta manera, al Canadà els francoparlants i els angloparlants tenen dret a utilitzar llur idioma a tot el territori. I, fins i tot, és obligatòria «l'etiquetació bilingüe per als productes de venda al públic»¹. El model esmentat s'ha pogut implantar al Canadà perquè el territori té només dues llengües i, a més, dues llengües de difusió internacional. Evidentment, aquesta legislació no és aplicable a l'Estat espanyol. Per raons ben diverses: en primer lloc, al territori hispànic es parlen quatre llengües (dic quatre perquè la resta tenen ja una presència quasi insignificant). Per aplicar el criteri de la personalitat, a tot el territori sota jurisdicció espanyola hauria d'haver-hi abundants funcionaris que dominassin oralment i per escrit les llengües gallega, basca i catalana.

Descartat el primer model, fixem-nos en el segon. Aquest es basa en la territorialitat. Això significa, ni més ni menys, que cada llengua gaudeix de l'estatus d'oficial al territori on és parlada i que totes són oficials de

l'Estat comú. En aquest aspecte, Suïssa constitueix un estat gairebé modèlic. Les diferents llengües parlades al país són oficials als respectius territoris i totes són oficials de l'Estat suís. Així, un exemple de M. Strubell² ens mostra fins a quin punt aquesta legislació respecta els drets de tothom: tots els funcionaris federals de Suïssa tenen obligació de saber dues de les tres llengües nacionals oficials i «fins i tot les unitats militars les conformen persones de la mateixa llengua, com a norma general, i cada unitat, doncs, té la seua llengua oficial. Ara, les ordenances militars es publiquen en les tres llengües»³.

Hem presentat aquí els dos únics models democràtics de legislació lingüística que avui existeixen en funcionament. Confrontem, idò, aquests criteris democràtics amb les lleis que regulen la pràctica lingüística a les nacions hispàniques. Ens trobarem, en primer lloc, amb una terrible discriminació provocada pel barrejament dels dos criteris suara exposats. Mentre per als ciutadans de parla castellana vigeix el criteri de la personalitat, per a la resta pretén tenir vigència (cosa impossible) el criteri de territorialitat. D'aïtal manera, una persona castellana té dret a ser atesa en la seua llengua pertot arreu, mentre que els parlants d'altres llengües ni tan sols gaudeixen d'aquest ple dret en el seu territori. Notam, idò, que l'Estat espanyol no vol comprometre's a defensar totes les llengües nacionals del territori on impera, sinó que es fa càrrec purament i simple del castellà, col·locant-li ja de bell principi el rètol de «llengua oficial del Estado». Del gallec, el basc i el català ja en tendran cura les «comunidades autonómicas y preautonómicas». Això ens duu a una altra contradicció impossible de raonar democràticament: no tots els parlants, posem per cas, de la llengua catalana tenen els mateixos drets lingüístics! Evidentment, l'única manera de desfer aquesta contradicció fóra la promulgació d'una Carta de la Llengua Catalana per a tot el territori dels Països Catalans.

Cal que ens preguntem si l'Estat pot arribar a fer una política lingüística democràtica sense declarar també llengües oficials de l'Estat l'euskera, el gallec i la nostra llengua nacional.

Ens hem de demanar també si podem qualificar de democràtica una legislació que imposa l'ús oficial del castellà arreu de Galícia, Euskadi i els Països Catalans.

Al nostre entendre, l'única solució democràtica possible es basaria en els punts següents:

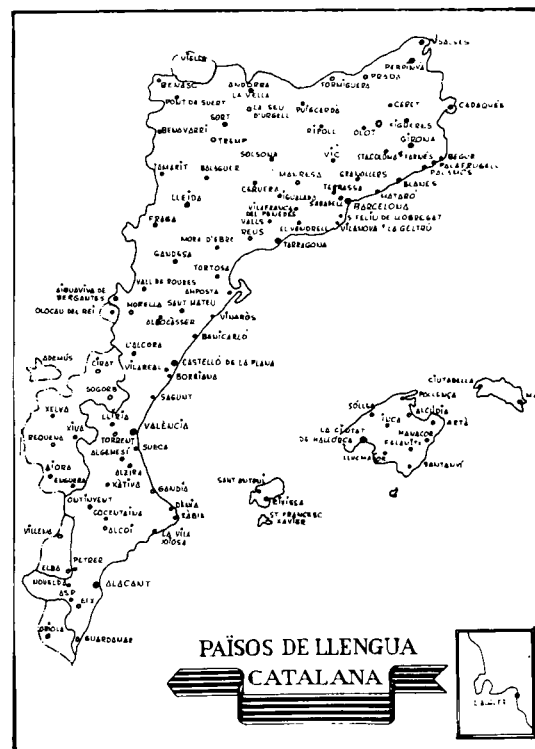
- 1) Que el castellà fos la llengua oficial als Països Castellans, el gallec a Galícia, l'euskera a Euskadi i el català als Països Catalans.
- 2) Que les quatre llengües fos-

sen oficials de l'Estat i, per tant, emprades a l'Administració central, a les Corts Espanyoles i en totes aquelles comunicacions del govern, l'exèrcit, etc. que tenguessin interès per a tot el territori hispànic.

3) Que cada nació hispànica comptàs amb cadenes de ràdio, televisió i diaris en la seua llengua i que els mitjans de comunicació estatals donassin cabuda als quatre idiomes.

4) Que la llengua de cada nació hispànica fos fomentada a les altres tres, única manera possible d'arribar a una comprensió i enteniment entre els diferents pobles hispànics.

No voldria acabar aquest article sense demanar que, si algú veu una altra solució democràtica —ho subratll, **democràtica**— al conflicte lingüístic que patim, la faci pública.

Una llengua, una política lingüística.

La democratització de la política lingüística de l'Estat espanyol constitueix un element imprescindible per a la convivència dins aquesta estructura estatal. Si algun dia es fes aquest pas, tots hi sortiríem guanyant.

BERNAT JOAN I MARI

1. NINYOLES, R. Ll.: *Bases per a una política lingüística democràtica a l'Estat espanyol*. Quaderns Tres i Quatre. València, 1976. p. 15.
2. STRUBELL I TRUETA, M.: *Llengua i població a Catalunya*. Ed. La Magrana. Barcelona, 1981. p. 42.
3. El reto-romànic, tot i ser considerat llengua nacional, no és oficial de l'Estat, per causa de la poca quantitat de parlants.